

Psihiatria secolului 21, într-un sistem integrativ

După ediția din 2013, Capitala va găzdui pentru a doua oară congresul Asociației Mondiale de Psihiatrie, în perioada 24–27 iunie 2015. Despre tematica abordată și lectorii invitați la evenimentul la care „Viata medicală” este partener media principal, dar și despre progresele din psihiatrie, am discutat cu **prof. dr. Eliot Sorel**, vicepreședintele comitetului științific.

– *Sunteți persoana datorită căreia a fost posibilă desfășurarea congresului Asociației Mondiale de Psihiatrie (WPA) în 2013. Ce v-a determinat să militați pentru organizarea unui nou congres și de ce împreună cu medicii de familie?*

– Așa cum s-a întâmplat în domeniul culturii – am adus România la Washington, în 1999, la festivalul Smithsonian –, doresc ca și în domeniul științei și medicinii să-i deschidem României ferestrele și porțile, să-i dăm ocazia de a participa colegial într-un laborator de discuții și dezbateri, pentru a identifica principalele teme ale cercetării științifice, formării, serviciilor medicale și deciziilor politice care vizează sănătatea. Dorim să implicăm nu doar psihiatria, separat, ci medicii de familie și psihiatrii din România, într-un mod integrativ, în contextul medicilor naționali, europeni și mondiali.

– *Care vor fi subiectele abordate? Pe ce participare mizați?*
– Vor fi prezenți lideri științifici în domeniu, precum prof. dr. Michael Kidd (Australia) președintele Organizației mondiale a medicilor de familie (WONCA), care va aborda rolul medicinii primare în dezvoltarea unui sistem integrat de familie – psihiatrie; prof. dr. Paul Summergrad, președintele Asociației Psihiatrilor Americani; prof. dr. Fernando Lolas Stepke, șeful centrului interdisciplinar de studii în biotica de la Institutul de Studii Internaționale al Universității din Santiago de Chile; prof. dr. Linda Lam (Hong Kong); prof. dr. Ahmad Mohit (Teheran); prof. dr. David Ndeti (Nairobi). Congresul va fi deschis de președintele în exercițiu al WPA la acea dată, prof. dr. Dinesh Bughra (Londra). Așadar, vorbim de o participare de vârf a liderilor din întreaga lume. Am fost foarte atenți să avem o reprezentare într-adevăr globală, cu o paletă largă, dar complementară a subiectelor. Dorim să continuăm latura inovativă, inițiată anul trecut, având în vedere unul din talentele românilor – domeniul IT. Acesta este un element catalitic esențial pentru integrare între medicina de familie și psihiatrie, de depistare precoce a acestor boli și de îmbunătățire a performanțelor sistemelor sanitare. Vom avea o sesiune dedicată, condusă de profesorul Nicolae Tăruș, de la Universitatea „Politehnică” București.

– *Ce beneficii aduce integrarea despre care vorbiți?*
– În primul rând, este un mod mai eficient și mai eficace de a rezolva comorbiditățile din medicina de familie și psihiatrie. Dar este necesar să avem deciziile politice și ale caselor de asigurări de a aborda și susține această integrare. Psihiatria nu poate continua să existe izolată. În secolul 21, ea trebuie să facă parte dintr-un sistem bine integrat, integrativ și colaborativ.

– *Începând din acest an, în România, contractul cu Casa de asigurări prevede ca în cadrul examenelor de bilanț, medicii de familie să caute și să identifice precoce semnele de depresie și consum problematic de alcool. Ce însemnătate considerăți că ar putea avea această măsură pentru comunitatea medicală românească, pacienți și societate în general?*

– Este o inițiativă binevenită, cu implicații și repercusiuni pozitive asupra tratamentului, prevenției, precum și din punctul de vedere al costurilor serviciilor sanitare. Depresia și consumul nociv de alcool au semnificație din punct de vedere clinic, dar și implicații în comorbidități precum bolile cardiovasculare sau diabetul zaharat.

– *Medicii de familie din România au dreptul de utilizare a chestionarului TRIPS pentru depistarea precoce a depresiei, anxietății și alcoolismului. Cât de util este, ce date oferă, cum sprijină specialistul în depistarea tulburărilor mintale?*

– Este util, dar, ca toate instrumentele de acest gen, e doar un început, un fel de sensibilizare asupra problemei, nu merge în profunzime; sesizează importanța acestor afecțiuni, în condițiile medicinii primare, înainte ca pacientul să ajungă la specialiști. Sper că, în viitorul apropiat, colaborarea dintre medicii de familie și cei de alte specialități se va îmbunătăți; acesta este motivul pentru care am organizat în România congresul Asociației Mondiale de Psihiatrie de anul trecut și îl vom organiza și pe cel din 2015. Inițiativa de a depista problemele de sănătate mintală în contextul medicinii de familie este relativ recentă la nivel mondial și mă bucur să știu că România este printre frunțile. Acest aspect se încadrează în proiectul pe care l-am derulat acum doi ani și anul trecut în România, China, India și Iran, de a depista depresia și comorbiditățile; rezultatele le vom prezenta la congresul mondial de psihiatrie din luna septembrie, de la Madrid.

– *În SUA există un program de depistare precoce a depresiei, a tulburărilor mintale în general?*

– Da. La noi vorbim de o independență a statelor și o independență profesională, nu există o lege, un program național pe care să-l aplice toți medicii, cum de exemplu se întâmplă acum în România. Noua lege lansată de președintele Obama, *Affordable Care Act*, preconizează și această inițiativă la nivel național.

– *Ca în orice domeniu, și în psihiatrie inovația este foarte importantă. Cât și ce se cercetează în psihiatrie?*

– Cea mai recentă inițiativă importantă în domeniul neuroștiințelor, cu implicații pentru cercetare, servicii clinice, formare, a fost lansată de președintele Barack Obama în martie anul trecut și este intitulată *BRAIN – Brain Research through Advancing Innovative Neurotechnologies*. S-a preconizat că guvernul federal va contribui cu 100 de milioane de dolari pentru înțelegerea inițiativă, iar pentru a o finaliza, în zece ani, vor mai fi necesare câteva sute de milioane de dolari, din surse private. Proiectul e în așteptare, acum se dezbate în Congres alocarea acestor fonduri.

Dr. Maria DRAGOTĂ

Prezentarea susținută de prof. dr. Doina Cosman în cadrul Atelierului de Filosofie și Antropologie Medicală din Cluj a readus în discuție problema creativității, informând publicul despre câteva dintre cele mai recente studii privitoare la acest fascinant domeniu. Pornind de la încercarea de definire a creativității, vorbitoarea a evidențiat trei criterii de bază implicate în constituirea unei astfel de definiții. Un prim criteriu, utilizat de numeroși cercetători, vizează procesul creației. Astfel, derularea unui proces creator implică cinci etape, mai mult sau mai puțin liniare și cronologice: prima etapă, cea de pregătire, care presupune acumularea de cunoștințe, este urmată de o perioadă de incubație, adică acele momente de relaxare în care persoana creatoare derulează activități care nu au nicio legătură cu munca sa; urmează a treia etapă, cu siguranță cea mai interesantă și mai misterioasă dintre toate, denumită momentul *iluminării*, momentul *Ericca* sau momentul *Aha*, bine-cunoscuta stare de inspirație în care individul creator își „înfățișează” mare parte din opera sa; ultimele două etape presupun munca de organizare și structurare a materialului, urmată de activitatea de verificare.

Etapă *iluminării* a constituit obiectul celor mai numeroase cercetări. Unul dintre aceste studii a evidențiat existența a patru tipuri distincte de momente de *iluminare*: deliberat-cognitiv, spontan-cognitiv, deliberat-emoțional și spontan-emoțional. Modelul deliberat-cognitiv, specific mai ales creatorilor științifici, presupune existența unor bogate cunoștințe anterioare și a unui domeniu de expertiză specializat. Spre deosebire de modelul

spontan-cognitiv, în care gândirea asociativă este inconștientă, aici asocierea de idei presupune un act deliberativ. Modelul deliberat-emoțional vizează o capacitate sporită de detectare a emoțiilor sociale, fiind specific mai ales psihoterapeuților de geniu. Ultimul model, cel spontan-emoțional, este caracterizat prin existența unor semnale emoționale deosebit de puternice, care pătrund din inconștient în conștient.

În încercarea de elucidare a „misterului” creativității, cercetătorii au inițiat numeroase studii de specialitate, pornind de la ipoteze care vizau asocierea creativității cu inteligența excepțională sau gândirea divergentă. Niciuna dintre aceste direcții de cercetare nu a condus la rezultate definitive, întrucât s-a observat că un nivel foarte ridicat de inteligență nu conduce neapărat la dezvoltarea unei creativități de excepție.

În cadrul cercetărilor axate pe studii biografice unor genii recunoscuți, s-a observat o agregare pe familiile a celor cu potențial creator, însoțite însă și de recurența unor tulburări psihice la membrii acestor familii. Tot astfel, teste psihologice de evaluare a personalității aplicate persoanelor cu o creativitate deosebită au demonstrat o corelare între potențialul creator și scorurile ridicate de psihoticism. S-au observat, de asemenea, alte câteva trăsături de

personalitate asociate cu creativitatea deosebită: nonconformismul, capacitatea de atenție defocalizată, deschiderea la nou și scoruri înalte la itemii care măsoară tăria egoului și autosuficiența. Pe de altă parte, s-a demonstrat faptul că unele caracteristici se agregă pe domeniile de creativitate: muzicienii, de exemplu, au o capacitate sporită de percepție și organizare a ritmului, în vreme ce inventatorii au o inteligență figurată ridicată.

Domeniul neurobiologiei percepției, aflat în continuă dezvoltare, a evidențiat principalele arii neuro-anatomice de proiecție a percepției. Astfel, s-a observat că imaginile sunt sintetizate în cortexul vizual din lobul occipital, acordarea de semnificație în ceea ce privește obiectul perceput se realizează în lobul temporal, în vreme ce în cortexul parietal se precizează timpul în care obiectul a fost perceput. Toate aceste aspecte care țin de percepție vor intra apoi în structurile de memorie.

Prin acuratețea și precizia informațiilor comunicate, prezentarea realizată de prof. dr. Doina Cosman a suscitât interesul publicului, determinându-ne să așteptăm cu o curiozitate sporită rezultatele unor cercetări viitoare, care vor elucida numeroase alte aspecte, încă aparent misterioase, privitoare la procesul creativ.

Ionela IACOB

Congresul SRML: „Să știm ce se poate face”

Peste 300 de participanți – medici de laborator, biologi, chimiști, farmaciști, clinicieni de diferite specialități, medici rezidenți, studenți, asistente medicale, reprezentanți ai unor firme de profil – s-au reunit vreme de patru zile (4–7 iunie a.c.) la Sibiu, în cadrul celui de al 21-lea Congres național al Societății Române de Medicină de Laborator (SRML), al optulea Congres național al asistenților medicali de laborator și Conferinței regionale a Asociației internaționale de urmărire a terapiei medicamentoase și toxicologie clinică (IATDMCT).

Din dorința de a crește vizibilitatea actului medical de laborator și a colaborării cu toți cei implicați în actul de sănătate, laboratorul fiind un pion central al managementului pacientului – 70% din diagnostic se stabilesc ca urmare a rezultatelor testelor de laborator – conducerea SRML a invitat într-un cadru comun pe toți cei implicați: echipa completă din laborator și clinicienii, beneficiarii direcți ai testelor de laborator. Subiectele abordate au acoperit toate domeniile laboratorului: hematologie, biochimie, imunologie, microbiologie, genetică, precum și subiecte de patologie clinică pediatrică, medicină internă, boli infecțioase, reumatologie, endocrinologie, geriatrie, ginecologie, urologie.

Clinicienii au vorbit despre rolul testelor de laborator în diagnosticarea, prognostic și urmărirea terapiei. Specialiștii de laborator s-au axat în special pe testele noi, avantajele și limitele lor, importanța supravegherii calității în efectuarea testelor, rolul controlului interlaborator pentru cunoașterea variabilității rezultatelor interlaboratoare și intrareactiv, importanța stabilirii

valorilor de referință pentru o corectă interpretare a rezultatelor.

Totodată, acest congres s-a asociat cu o conferință dintr-un domeniu nou, inovator, acela al urmăririi terapiei medicamentoase și al toxicologiei clinice. IATDMCT a hotărât să-și țină conferința regională în România, pentru a face cunoscut specialiștilor români domeniul lor de preocupări, îndreptate spre medicina personalizată. Prezentările au fost susținute doar de lectori străini, care au dezbătut subiecte referitoare la modul de organizare al unui laborator de urmărire a terapiei medicamentoase, metode de laborator utilizate în urmărirea terapiei din diferitele patologii: psihiatrie, transplant de organe, cancer, polimedicatie, intoxicații cu substanțe licite și ilicite, alcoolul și medicamentele, noi markeri pentru stabilirea prognosticului și urmărirea terapiei etc.

Concluzia a fost sintetizată în mesajul de final al conferinței: „Dacă nu putem face tot ce se știe, măcar să știm tot ce se poate face”.

Dr. Camelia GRIGORE

85 de ani

Trei evenimente marcante pentru viața academică națională în general, clujeană în mod special, s-au derulat la Cluj-Napoca, în perioada 12–14 iunie a.c., în prezența unor mari personalități ale lumii medicale oncologice și nu numai, din țară și de peste hotare, toate în cadrul Zilelor Institutului Oncologic „Prof. dr. Ion Chiricuță”.

Mai întâi, momentul aniversar al Institutului – 85 de ani de existență, la momentul înființării (1929) unul dintre primele centre medicale de profil din Europa – se numea atunci Institutul pentru Studii și Profilaxia Cancerului. Înființarea lui – într-o perioadă în care însăși noțiunea de profilaxie era vag conturată – se datorează prof. dr. Iuliu Hațieganu. A urmat perioada 1929–1940, director fiind prof. dr. Constantin Stanca, cel care a pus bazele unei puternice școli de ginecologie oncologică. Tot acestuia i se datorează și importul, de la Paris, a primelor surse de radium pentru tratamentul radiologic al cancerelor, precum și apariția publicației de specialitate „Cancerul”, prima de acest gen din România. Prof. dr. Rubin Popa (director în perioada 1940–1957), anatomopatolog renumit, este însă cel care a imprimat cercetărilor făcute de acest institut un puternic caracter anatomoclinic.

Epoca modernă a IOCN este legată de numele prof. dr. Ion Chiricuță, care preia conducerea în anul 1958. Este cel care a început construcția noului IOCN de pe strada fostă „Republicii”, construcție finalizată în anul 1965. Acestuia i se datorează și structura actuală a institutului, bazată pe trei idei, originale în România acelor timpuri: tratamentul bolnavului de cancer este unul complex, fiind necesară cooperarea chirurgului, radioterapeuților, oncologului medical, anatomopatologului și a altor specialiști; activitatea de cercetare în cancerologie este obligatorie, pentru ca descoperirile să fie aplicate cât mai repede bolnavilor, „cercetare translațională” din zilele noastre; formarea de specialiști oncologi.

„Putem afirma fără să greșim, că sunt 85 de ani de luptă împotriva cancerului în Transilvania și nu numai”, afirma prof. dr. Alexandru Irimie, rectorul UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca. Ajuns la IOCM în urmă cu aproape 30 de ani, perioadă în care s-a format și își desăvârșește pregătirea profesională, profesorul Irimie a ocupat și funcția de director al institutului – între anii 2001 și 2011 –, când a și început reconstrucția modernă a IOCN: „Rezultatele muncii în echipă, din toată această perioadă, se văd – IOCN este membru al OECl (Organizația Europeană a Institutelor de Cancer) cu trei întâlniri științifice la activ, a patra fiind în aceste zile aniversare pentru noi”. În plus, spune acesta, un rol important a fost acordat cercetării, „transformând practic Institutul într-unul de cercetare”, care are un departament cu 30 de specialiști, în care clinicienii și cercetătorii derulează proiecte de cercetare din competiții naționale și internaționale.

În prezent, pe fondul unei adresabilități în creștere, la IOCN se fac 9.500–10.000 de intervenții chirurgicale pe an, față de 4.000, în anul 2001.

Peste 500 de participanți

Deschiderea festivă (vineri, 13 iunie a.c.) – a doua manifestare, nu mai puțin importantă – a prilejuit o serie de abordări de specialitate vizând rezultatele la zi în boala cancerosă, experiențele unor institute de profil din țară și de peste hotare. Discuțiile s-au purtat în cadrul unor mese rotunde, sesiuni speciale (pentru rezidenți și doctoranzi, pentru asistentele medicale de profil, anestezie și terapie intensivă, poster), conferințe, workshop-uri, la care au participat, de-a lungul celor trei zile, peste 500 de specialiști români și străini.

OECl Oncology Days

Al treilea eveniment științific de anvergură, primul de acest fel în România, organizat pe parcursul a două zile (12–13 iunie a.c.) – *OECl Oncology Days* – a reunit peste 200 de participanți. Organizația Europeană a Institutelor de Cancer, al cărei președinte este profesorul Wim H. van Harten, numără în prezent 70 de institute de cancer din Europa, România fiind reprezentată de Institutul Oncologic „Prof. dr. Ion Chiricuță” Cluj-Napoca, Institutul Oncologic „Prof. dr. Al. Trestioareanu” București și Centrul de Radioterapie Otopeni. *OECl Oncology Days* este, potrivit conf. dr. Patriciu Achimaș-Cadariu, managerul IOCN, „o experiență de neuitat, mai ales că ele se leagă și de momentul aniversar al Institutului Oncologic „Prof. dr. Ion Chiricuță” (...) S-au abordat aici o multime de teme, legate de prevenție, diagnostic precis și tratament personalizat în boala cancerosă”.

Demostene ȘOFRON

În căutarea viitorului

Biblioteca Academiei Române a găzduit joi, 12 iunie, prima conferință națională de medicină și chirurgie regenerativă, sub numele „Stadiul actual al medicinii viitorului”. Este vorba de primul eveniment al recent înființatei Societății Internaționale de Medicină și Chirurgie Regenerativă (SIMCR), sub auspiciile UMF „Carol Davila”, în colaborare cu Institutul de Biologie și Patologie Celulară „Nicolae Simionescu”, cu Institutul Național de Boli Infecțioase „Prof. dr. Matei Bals”, Societatea Română de Hipertensiune, European Society for Laser Aesthetic Surgery, Asociația Europeană a Societăților de Chirurgie Plastică și Estetică. SIMCR este formată în majoritate din specialiști români.

În deschiderea conferinței, prof. dr. Dorel Sândesc, prezent în calitate de secretar de stat în Ministerul Sănătății, „dar mai ales ca medic”, a spus că medicina regenerativă oferă șansa extraordinară de a pune foarte rapid în aplicare rezultatele

cercetării fundamentale și că SIMCR permite readucerea în țară a medicilor români de valoare. Acad. Maya Simionescu a vorbit despre studiile clinice care se fac pe celule stem cardiace, despre comunicarea lor prin intermediul exozomilor. (În urmă cu două săptămâni, la congresul UMF „Carol Davila” ascultam prezentarea despre telocite, „aghioțanții celulelor stem”, și despre purismul celor care analizează în studiile lor numai celulele stem, nu și mediul în care trăiesc acestea.) Prof. dr. Irinel Popescu a urat succese ambelor echipe românești implicate în studiul medicinii regenerative și consideră curajoasă inițiativa dr. Dana Jianu. De asemenea, a prezentat un istoric al medicinii regenerative și al descoperirii celulelor stem și a subliniat aspectele neitice care apar în medicina regenerativă și, implicit, nevoia de precauții. Dr. Dana Jianu a spus că această societate va fi și un corp de vigență pentru a nu permite derapaje în scop de marketing, pentru siguranța pacienților și pentru reputația specialiștilor.

Dr. Alt Eckhard, profesor de medicină la Centrul medical „Recht der Isar” al Universității Tehnice din München (Germania) și profesor de medicină la Universitatea Tulane din New Orleans, SUA, a prezentat că în cel mult 10 ani, 20% din medicină va fi regenerativă, dar pentru asta e nevoie de educarea atât a medicilor, cât și a publicului. Copreședinta congresului, dr. Dana Jianu a vorbit despre rolul transplantului de țesut adipos în medicina regenerativă, țesutul adipos fiind o sursă importantă și accesibilă de celule stem. „Facem transplant de țesut adipos din anii '90 și nu știm că lucrăm cu celule stem. Ne îndepărtăm de bisturiu și de apropiem de potențialul de regenerare al celulelor”, a spus dr. Dana Jianu. Echipa sa derulează un studiu împreună cu Institutul „Nicolae Simionescu” privind efectul stimulator al laserului asupra celulelor stem din țesutul adipos (fotobiactivare).

Dr. Mariana MINEA

PUBLICITATE

Asociația de Endocrinologie Clinică din România
Academia de Științe Medicale
Institutul Național de Endocrinologie „C. I. Parhon”
București
Facultatea de Medicină „Victor Papiian” Sibiu
Direcția de Sănătate Publică și Colegiul Medicilor Sibiu

vă invită să participați la
Al IX-lea Congres al Asociației
de Endocrinologie Clinică din România, care se va desfășura
în perioada 3–6 septembrie 2014 la Sibiu și va fi dedicat împlinirii
a 140 de ani de la nașterea profesorului C. I. Parhon.

TEME:
– Patologia endocrină tumorală;
– Medicamentul endocrin;
– Rolul disfuncției hormonale în infertilitate;
– Varia.

Taxe participare:
– 60 de euro – membrii AECCR;
– 80 de euro – membri;
– 20 de euro – rezidenți alte specialități;
– gratuit – rezidenți endocrinologie.
Date cont: Asociația de Endocrinologie Clinică din România, bd. Aviatorilor nr. 34–36, București
IBAN: RO22RNCB0072049681160001, BCR sector 1;
CUI: 18399010.

Lucrările științifice în rezumat vor fi trimise până la 15.07.2014 la adresa de e-mail: aecrcongres2014@yahoo.com. Lucrările considerate pentru publicare vor fi trimise *in extenso*, în limba engleză, cu rezumat în engleză și română, până la data de 20 aprilie 2014.
Contact: dna Codruța Petre – tel.: 0755.978.634;
e-mail: office@mprevents.ro
Detalii suplimentare: <http://endocrinologieclinica-aecr.ro>
Vă așteptăm să fiți alături de noi! Președintele AECCR, prof. dr. Constantin Dumitrache
Comitetul local de organizare, dr. Mihaela Stanciu